

Sygn. akt III U 616/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 marca 2023r.

Sąd Okręgowy w S. III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	sędzia Danuta Poniatowska
Protokolant:	Ewa Sadłowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 14 marca 2023r. w S.

sprawy (...) **Sp. z o.o. w S.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

przy udziale D. M.

o ustalenie podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym

w związku z odwołaniem (...) Sp. z o.o. w S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

z dnia 22 listopada 2022 r. znak (...)

decyzja nr (...)

1. **oddala odwołanie;**

2. **zasądza od (...) Sp. z o.o. w S. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. 180 (sto osiemdziesiąt) złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.**

UZASADNIENIE

Decyzją z 22.11.2022 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B., powołując się na art. 83 ust. 1 pkt 1-2, art. 6 ust. 1 pkt 4, art. 12 ust. 1 i art. 13 pkt 2 ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t. j. Dz.U. z 2022 r. poz. 1009 ze zm.), stwierdził, że D. M. z tytułu wykonywania umowy zlecenia na rzecz (...) Sp. z o.o. podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym tj. emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od 13.09.2022 r.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, iż zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 4 i art. 12 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu podlegają osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, zwanymi "zleceniobiorcami" oraz

osobami z nimi współpracującymi. Natomiast art. 13 ust. 2 powołanej ustawy stanowi, że osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym tj. emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od dnia oznaczonego w umowie jako dzień rozpoczęcia jej wykonywania do dnia rozwiązania lub wygaśnięcia tej umowy. Oznacza to, że obowiązkiem ubezpieczeń społecznych są objęci także cudzoziemcy, o ile spełniają warunki do podlegania ubezpieczeniom społecznym z danego tytułu na obszarze Polski. Istotnym dla objęcia obowiązkiem ubezpieczeń społecznych jest fakt zawarcia umowy zlecenia, czyli umowy rodzącej zgodnie z przepisami obowiązek ubezpieczeń społecznych oraz wykonywanie pracy w ramach tej umowy na obszarze Polski.

Z przeprowadzonej przez organ rentowy analizy dokumentów ubezpieczeniowych wynikało, że D. M. została zgłoszona wyłącznie do obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu wykonywania umowy zlecenia na rzecz (...) Sp. z o.o. od 13.09.2022 r. W tym też okresie nie posiadała innego tytułu do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych. W ocenie organu rentowego, w przypadku D. M. nie ma zastosowania art. 5 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

W odwołaniu od tej decyzji płatnik składek - (...) Sp. z o.o., zarzucając naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 5 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, wniósł o zmianę zaskarżanej decyzji poprzez uznanie, iż D. M., jako wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek (...) Sp. z o.o. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym oraz zasądzenie kosztów zastępstwa adwokackiego oraz kosztów postępowania według norm prawem przepisanych.

Argumentował, że uzyskał oświadczenie pracownika D. M., że jej pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nie ma charakteru stałego oraz że nie ma zamiaru stałego pobytu. Wobec takich oświadczeń zgłosił cudzoziemca tylko do ubezpieczenia zdrowotnego.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie oraz zasądzenie od odwołującego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych i podtrzymał podstawy skarżonej decyzji.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 12.09.2022 r. uczestniczka postępowania D. M. (ur. (...)) zawarła z (...) Sp. z o.o. w S. umowę zlecenia na okres od 13.09.2022 r. do 23.08.2023 r. (k. 35-37). Na jej podstawie zobowiązała się do wykonywania, jako podwykonawca zleceniodawcy, czynności (usługi) polegających na wykonywaniu określonych prac, ujętych w załączniku do umowy, na których wykonanie zleceniodawca zawarł ze swoim klientem odrębną umowę. Ponadto zobowiązała się do wykonywania zleconych czynności osobiście (powierzenie zleconych czynności osobie trzeciej może odbyć się tylko za zgodą zleceniodawcy), z należytą starannością i w terminie uzgodnionym z klientem zleceniodawcy. W umowie wskazano, że ilość przepracowanych godzin powinna być ewidencjonowana i zaakceptowana przez odbiorcę usługi. Ponadto w § 10 umowy zawarto klauzulę o przetwarzaniu danych osobowych D. M. w celu zawarcia i realizacji umowy zlecenia oraz wypełniania przez zleceniodawcę obowiązków płatnika zaliczki na podatki, ubezpieczenia zdrowotne i ubezpieczenia społeczne (wskazano art. 6 ust. 1 pkt 4 i art. 6 ust. 4 ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych).

W załączniku do umowy zawarto:

- rodzaj wykonywanych czynności - zestawianie przewodów elektrycznych i podzespołów w wiązki elektryczne instalacji do samochodów różnych typów i inne,
- okres wykonywania czynności w ramach umowy – zgodnie z potrzebami klienta,
- miejsce wykonywania czynności – E. ul. (...), a także teren całego kraju wg kontraktów zawartych przez firmę,
- wynagrodzenie za wykonywanie powyższych czynności - w wysokości minimalnej stawki godzinowej określonej w ustawie z dnia 10.10.2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (k.31).

Ponadto w dniu zawarcia umowy – 12.09.2022 r. i 30.12.2022 r. D. M. złożyła oświadczenia dotyczące rezydencji podatkowej. Zgodnie z art. 3 ust. 1-2 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych oświadczyła, że podlega nieograniczonemu obowiązkowi podatkowemu w Polsce od 9.09.2022 r. do 31.12.2022 r. i następnie od 1.01.2023 r. do 31.12.2023 r. (k.32 i 33). Natomiast brak oświadczenia co do posiadania na terytorium Polski ośrodka interesów życiowych, czy przebywania w Polsce dłużej niż 180 dni w roku - w druku oświadczenia nie wypełniono tych punktów.

Do akt dołączono karty czasu pracy D. M. w Zakładzie (...) Sp. z o.o. za wrzesień – grudzień 2022 r., z których wynika, że świadczyła pracę od 13.09.2022 r. do 14.12.2022 r. codziennie po 8 godzin, z wyłączeniem sobót, niedziel i 3 dni (adnotacja o braku pracy, k. 38-41).

D. M. 15.10.2022 r. odebrała zawiadomienie o wszczęciu przez organ rentowy postępowania w prawie zakończonej zaskarżoną decyzją pod adresem zamieszkania w E., ul. (...), kwitując je osobiście. Kolejne pisma nie były przez nią odbierane, złożono je do akt ze skutkiem doręczenia. Nadal wykonywała jednak pracę zgodnie z zawartą umową (wykazy przepracowanych godzin) i była zgłaszana do ubezpieczeń zdrowotnych przez płatnika składek.

Na rozprawie w dniu 14.03.2023 r. pełnomocnik organu rentowego oświadczyła, że umowa jest kontynuowana, ponieważ D. M., według stanu na koniec lutego 2023 r., nadal jest zgłaszana przez tego płatnika do ubezpieczeń zdrowotnych.

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t. j. Dz.U. z 2022 r. poz. 1009 ze zm.), obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są: osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy oświadczenia usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, zwanymi dalej "zleceniobiorcami", oraz osobami z nimi współpracującymi, z zastrzeżeniem ust. 4.

Natomiast art. 13 ust. 2 powołanej ustawy stanowi, że osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia, podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym tj. emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od dnia oznaczonego w umowie jako dzień rozpoczęcia jej wykonywania do dnia rozwiązania lub wygaśnięcia tej umowy. Oznacza to, że obowiązkiem ubezpieczeń społecznych są objęci także cudzoziemcy, o ile spełniają warunki do podlegania ubezpieczeniom społecznym z danego tytułu na obszarze Polski. Istotnym dla objęcia obowiązkiem ubezpieczeń społecznych jest fakt zawarcia umowy zlecenia, czyli umowy rodzącej zgodnie z przepisami obowiązek ubezpieczeń społecznych oraz wykonywanie pracy w ramach tej umowy na obszarze Polski.

D. M. z tytułu wykonywania umowy zlecenia na rzecz (...) Sp. z o.o. została zgłoszona przez zleceniodawcę od 13.09.2022 r. wyłącznie do obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego. Umowa ta była wykonywana nieprzerwanie co najmniej do końca stycznia 2023 r. (brak wyrejestrowania na koniec lutego 2023 r.). W tym okresie nie posiadała innego tytułu do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych.

W ocenie Sądu, w przypadku D. M. nie ma zastosowania art. 5 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, zgodnie z którym nie podlegają ubezpieczeniom społecznym określonym w ustawie obywatele państw obcych, których pobyt na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej nie ma charakteru stałego i którzy są zatrudnieni w obcych przedstawicielstwach dyplomatycznych, urzędach konsularnych, misjach, misjach specjalnych lub instytucjach międzynarodowych, chyba że umowy międzynarodowe stanowią inaczej.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego w zakresie wykładni art. 5 ust. 2 ustawy systemowej wyjaśniono, że o podleganiu albo niepodleganiu cudzoziemca ubezpieczeniom społecznym w Polsce, z tytułu aktywności rodzącej taki obowiązek, nie decyduje charakter dokumentu pobytowego, jakim legitymuje się cudzoziemiec, ani nawet długość pobytu

cudzoziemca, lecz okoliczność, czy w okresie prowadzenia działalności stanowiącej tytuł podlegania ubezpieczeniom społecznym faktyczny pobyt na terytorium Rzeczypospolitej miał charakter stały czy też czasowy. Wyłączenie z ubezpieczeń społecznych cudzoziemców, którzy zatrudnieni są na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie umowy zlecenia tylko z tego powodu, że owe osoby nie mają tutaj miejsca stałego pobytu, nie realizowałyby zasady równego traktowania ubezpieczonych oraz postulatu powszechności ubezpieczeń społecznych, nie mówiąc już o relacji w tym zakresie z zasadą demokratycznego państwa prawnego. Prowadziłoby to raczej do dyskryminacji cudzoziemskich zleceniobiorców, w szczególności w przypadku faktycznego wystąpienia ryzyk ubezpieczeniowych.

Sąd Najwyższy opowiedział się wyraźnie za tym, by o zastosowaniu art. 5 ust. 2 ustawy systemowej decydowało to, gdzie w okresie wykonywania czynności stanowiących tytuł do podlegania ubezpieczeniom społecznym znajduje się centrum interesów życiowych i zawodowych danej osoby, co z kolei należy analizować z perspektywy sposobu realizacji działalności, z której wynika ustawowy obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym (wyroki Sądu Najwyższego z 6.09.2011 r., I UK 60/11, z 17.09.2009 r., II UK 11/09.). W tym ujęciu stały pobyt, o którym mowa w art. 5 ust. 2 ustawy systemowej, to pobyt niezmienny w okresie realizacji tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym. Formalny status pobytu cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest zatem nieistotny. Jak bowiem wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 7.10.2020 r. II UK 317/19, z wykładni art. 5 ust. 2 ustawy systemowej wynika, że zarówno w przypadku pracowniczego tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym, jak i tytułu wynikającego z wykonywania umowy zlecenia, sam zamiar czasowego przebywania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, czy też legitymowanie się jedynie zezwoleniem na pobyt czasowy nie mają rozstrzygającego znaczenia. Istotne jest jedynie, czy podczas wykonywania wyżej wymienionych działalności można mówić o stałym przebywaniu danej osoby na terytorium Polski.

Z uwagi na powyższe oraz poczynione w sprawie ustalenia, należało potwierdzić prawidłowość zaskarżonej decyzji organu rentowego. D. M. przebywała (i nadal przebywa) na terytorium Polski. Uczestnika postępowania zamieszkuje w Polsce i systematycznie podejmuje zatrudnienie - legalnie osiąga dochody i z tego tytułu posiada uprawnienia do podlegania ubezpieczeniom społecznym. Należy zwrócić uwagę, że w złożonym zleceniodawcy przy zawieraniu umów zlecenia oświadczeniu, nie ma oświadczenia D. M., co do „ośrodka interesów życiowych na terytorium Polski”. Można stąd wnosić, że celowo ten punkt oświadczenia został pominięty, by umożliwić zleceniodawcy różną interpretację. Na odwołującej się Spółce, ciąży obowiązek wykazania, że uczestniczka postępowania w czasie wykonywania umowy zlecenia nie miała ośrodka interesów życiowych na terytorium Polski. W powołanym oświadczeniu uczestniczka postępowania nie odniosła się też do tego, czy przebywa w Polsce dłużej niż 183 dni w roku podatkowym, czy też nie. Natomiast w zawartej umowie zlecenia znajduje się zapis (§ 10), że jej dane osobowe będą przetwarzane w celu wypełnienia przez zleceniodawcę obowiązków płatnika składek na ubezpieczenia społeczne – podstawa prawna art. 6 ust. 1 pkt 4, art. 6 ust. 4 ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

Należy też zwrócić uwagę, iż charakter pobytu (stały albo niestały) należy odnosić w relacji do powszechnego obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym, czyli do podstawy ubezpieczenia. Ten charakter nie zależy w konsekwencji od tego, jaki zamiar, co do okresu przebywania w Polsce, przejawia cudzoziemiec (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17.09.2009 r., II UK 11/09). Uzyskanie przez cudzoziemca zezwolenia na pobyt na czas oznaczony wcale nie przeczy stałemu pobytowi w rozumieniu art. 5 ust. 2 ustawy systemowej, jako że nawet taki pobyt jest również stały w sensie niezmienny w danym okresie. W myśl art. 2a ust. 1 i ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, ustawa stoi na gruncie równego traktowania wszystkich ubezpieczonych bez względu na płeć, rasę, pochodzenie etniczne, narodowość, stan cywilny oraz stan rodzinny. Zasada równego traktowania dotyczy w szczególności: warunków objęcia systemem ubezpieczeń społecznych, obowiązku opłacania i obliczania wysokości składek na ubezpieczenie społeczne, obliczania wysokości świadczeń, okresu wypłaty świadczeń i zachowania prawa do świadczeń.

Ze stanu faktycznego sprawy wynika, że pobyt D. M., którą zatrudnia (...) Sp. z o.o. nie ma charakteru przypadkowego, okazjonalnego. Jest ściśle związany z podjęciem działalności w ramach umowy zlecenia, na podstawie której zobowiązała się świadczyć pracę przez okres roku. Rodzi zatem obowiązek ubezpieczenia społecznego, w świetle przepisów art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. O podleganiu albo niepodleganiu

cudzoziemca ubezpieczeniem społecznym w Polsce z tytułu aktywności, rodzącej taki obowiązek, nie decyduje charakter dokumentu pobytowego, jakim legitymuje się cudzoziemiec ani nawet długość pobytu cudzoziemca. Skoro zleceniobiorca, pochodzący z państwa obcego, w ramach wykonywanych zleceń i w czasie ich realizacji, przebywa na terenie Polski, to powinien zostać objęty ubezpieczeniem społecznym za ten okres. Sytuacja D. M. w spornym okresie powodowała, że powinna być objęta obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym w trybie art. 6 ust. 1 pkt. 4 ustawy systemowej.

Mając zatem powyższe na uwadze, na podstawie art. 477¹⁴ §1 k.p.c. oddalono odwołanie (pkt 1).

O kosztach zastępstwa procesowego rozstrzygnięto na podstawie art. 98 § 1, §1¹, § 4 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t. j. Dz. U. z 2018 r. poz. 265 ze zm.).